

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ
Кафедра терапевтичної стоматології

РОБОЧИЙ ЗОШИТ
для самостійної роботи студентів

Навчальна дисципліна	Терапевтична стоматологія
Напрямок	1201 Медицина
Спеціальність	7.12010005 Стоматологія
Кафедра	Терапевтичної стоматології

Автори: доц.. Медведєва М.Б.

«Розглянуто та затверджено»

на засіданні кафедри терапевтичної стоматології
Протокол № від 2016 р.

Зав. кафедрою _____ проф. А.В. Борисенко

«Розглянуто та затверджено»

на засіданні ЦМК стоматологічного факультету
Протокол № від 2016 р.

Голова комісії _____ проф. В.П.. Неспрядько

Київ 2016

**ОРГАНІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ
III КУРСУ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ (VI СЕМЕСТРУ, МОДУЛЬ 2, змістовий модуль 4)
«ЗАХВОРЮВАННЯ ЕНДОДОНТА»**

**Захворювання апікального періодонту зубів
НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ НМУ імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ**

Самостійна робота студентів на 2015/2016 н.р. регламентована Законом України «Про Вищу Освіту», наказом МОН України №47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 н.р.» від 26.01.15 р., листом МОН України №59 «Щодо особливостей організації освітнього процесу та формування навчальних планів у 2015/2016 н.р.» від 17.03.15 р., рішенням наради робочої групи університету від 05.06.15 р., наказом Ректора НМУ імені О.О. Богомольця №421 від 08.06.15р..

Обсяг самостійної роботи студентів складає:

Семестр	Назва дисципліни	Загальна кількість годин	Кількість годин	Обсяг від загального навантаження (%)
VI	«Терапевтична стоматологія»	35	15	42,8

Тематичний план самостійної роботи студентів розміщено у робочому зошиті, на стенді кафедри, сайті - <http://tst.nmu.org.ua>

Самостійна робота студентів на кафедрі терапевтичної стоматології НМУ імені О.О. Богомольця передбачає:

1. Самостійну роботу студентів (СРС), при підготовці до практичних занять (ПМК).

Студенти в позааудиторний час виконують завдання та роблять відповідні записи в робочому зошиті (конспекті) до кожного практичного заняття.

Перевірка та оцінювання СРС, що передбачені в темі для самостійної підготовки, здійснюються викладачем на підготовчому етапі відповідного аудиторного заняття.

Оцінка «5» виставляється у разі, коли студент точно сформулював та повністю обґрунтував відповіді на всі поставлені завдання, вірно склав план обстеження та лікування. Якісно та охайно оформив роботу.

Оцінка «4» виставляється, коли студент точно сформулював та частково обґрунтував відповіді на поставлені завдання, допущені неточності при складанні планів обстеження та лікування.

Оцінка «3» виставляється, коли студент дав не повні або не обґрунтовані відповіді на завдання, склав не повний план обстеження та лікування.

Оцінка «2» виставляється, коли студент не виконав завдання.

Отримана оцінка за СРС входить в загальну оцінку заняття.

2. Індивідуально-дослідницьку самостійну роботу (ІДРС).

Бали за індивідуально-дослідницьку роботу нараховуються студентові лише при успішному її виконанні та захисті. Кількість балів за різні види індивідуально-дослідницької роботи студента (ІДРС) залежить від її обсягу і значимості, але не більше 12 балів. Ці бали додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

3. Підготовку до підсумкового модульного контролю.

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА
III КУРСУ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ (VI СЕМЕСТРУ, МОДУЛЬ 2, змістовий модуль 4)
«ЗАХВОРЮВАННЯ ЕНДОДОНТА: Захворювання апікального періодонту зубів»
НА КАФЕДРІ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ СТОМАТОЛОГІЇ НМУ імені О.О. БОГОМОЛЬЦЯ**

№	Тема	Кількість годин
Підготовка до практичних занять: номери тем: 11 - 21		
1.	Тема №11: Обстеження хворого на періодонтит. Методи діагностики періодонтиту.	1
2.	Тема № 12: Клініка, діагностика, диф. діагностика гострого періодонтиту.	1
3.	Тема №13: Клініка, діагностика, диф. діагностика хронічного періодонтиту.	1
4.	Тема № 14: Клініка, діагностика, диф. діагностика загостреного хронічного періодонтиту. Рентгенологічна діагностика періодонтитів.	1
5.	Тема№15: Принципи лікування періодонтиту. Механічна обробка кореневих каналів (інструменти, техніка застосування).	1
6.	Тема №16: Медикаментозна обробка кореневих каналів. Засоби стимуляції регенерації тканини періодонту.	1
7.	Тема №17: Лікування гострого апікального періодонтиту. Лікування хронічного періодонтиту.	1
8.	Тема №18: Лікування загостреного хронічного періодонтиту. Пломбування кореневих каналів при лікуванні періодонтитів.	1
9.	Тема № 19: Фізичні методи лікування періодонтитів. Показання, методи.	1

10.	Тема № 20: Особливості лікування періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та в зубах з важко прохідними кореневими каналами.	1
11.	Тема № 21: Помилки та ускладнення при лікуванні періодонтитів. Причини. Засоби усунення та профілактики.	1
Індивідуально-дослідницька самостійна робота, теми:		
	1. Одонтогенний хроніосепсис. Визначення, розвиток, особливості клініки та лікування.	2
Підготовка до ПМК		
		2
	ВСЬОГО	15

ЗАНЯТТЯ № 1

ТЕМА №11: Обстеження хворого на періодонтит. Методи діагностики періодонтиту.

МЕТА:

Знати: (α-2)

- Періодонт та його будова
- Функції періодонту
- Вікові особливості періодонту
- Етіологія та патогенез періодонтиту
- Класифікація періодонтитів та її обґрунтування
- Загальна симптоматика гострих періодонтитів
- Загальна симптоматика хронічних періодонтитів.

Оволодіти (α-3):

- навичками опитування, збору анамнезу хворого на періодонтит;
- технікою огляду порожнини рота хворого на періодонтит ;
- навичкою виконання вертикальної та горизонтальної перкусії;
- навичкою пальпації перехідної складки;
- навичкою визначення симптому вазопарезу;
- технікою застосування стоматологічного інструментарію;

Вміти: (α-3)

- проводити клінічні методи обстеження хворого на періодонтит
- проводити додаткові методи діагностики періодонтиту

Творчий рівень: (α=4)

Вміти досліджувати взаємозв'язок між суб'єктивними та об'єктивними проявами періодонтиту.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: періодонт, будова та функції періодонта, класифікація періодонтитів, методи обстеження хворого на періодонтит, клінічна діагностика періодонтиту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология. Каріес. Пульпіт. Периодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – Киев: Медицина, 2010. - 544 с.

2. Терапевтична стоматологія. М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф.Сідельникова, О.Ф.Несин. – К.: Здоров'я, 2004. – Т2. – 400 с.

3. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Каріес. Пульпіт. Периодонтит. Ротовий сепсис / Н.Ф.Данилевский, А.В.Борисенко, А.М.Политун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.

4. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.

5. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. – Полтава, 2004.-164 с.

6. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.

7. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. -172 с.

8. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беер Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. - 236 с.
4. Педорец А.П., Пеиляев А.Г., Педорец Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. -364 с.
5. Садовский В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.
6. Хоменко Л.А.,Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. - 2002. - 208 с.

Електронні джерела

<http://stomfak.ru/hirurgicheskaya-stomatologiya/hronicheskaya-ochagovaya-odontogennaya-infektsiya.html?Itemid=1>

<http://stomfak.ru/hirurgicheskaya-stomatologiya/hronicheskaya-ochagovaya-odontogennaya-infektsiya.html?Itemid=76>

<http://newstom.ru/esteticheskayrestavracyi/271>

http://dic.academic.ru/contents.nsf/enc_medicine/27903/%D0%A1%D0%B5%D0%BF%D1%81%D0%B8%

[D1%81](#)

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Будова періодонту та його взаємозв'язок з оточуючими анатомічними утвореннями.
2. Назвіть вікові особливості будови періодонту
3. Які функції виконує періодонт?
4. Назвіть етіологічні фактори, що спричиняють розвиток періодонтиту.
5. Які структурні зміни розвиваються в періодонті при хронічному запаленні?
6. Класифікація періодонтитів та її обґрунтування.
7. Які симптоми характеризують гостре запалення періодонту?
8. Назвати симптоми властиві хронічному запаленню періодонту.
9. Які основні методи дослідження використовують при обстеженні хворих на періодонтит?
10. Які допоміжні методи обстеження використовують при періодонтиті?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №11: Обстеження хворого на періодонтит. Методи діагностики періодонтиту.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. Інтерпретація рентгенологічних зображень анатомічних утворень щелепно-лицевої ділянки. 2. Комп'ютерна томографія у діагностиці періодонтитів.

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

Основні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1. Вивчити будову періодонта (склад і напрям волокон, наявність клітин, кровопостачання, інервація)	Схематично малюйте будову періодонту з позначенням	
2. Вивчити функції періодонту	Перелічіть функції та поясніть, чим забезпечується кожна з них	

3. Вивчити, як змінюється періодонт до прорізування зубів, при втраті антагоніста, при підвищеному навантаженні на зуб, при гіперцементозі, запальних процесах, у зв'язку з віком	Зверніть увагу на зміни періодонтальної щілини при вказаних станах	
4. Вивчити причини періодонтитів: а) інфекційних, б) хімічних, в) травматичних.	Докладно розберіть причини періодонтитів	
5. Вивчити класифікацію періодонтитів	Обґрунтуйте класифікацію періодонтитів	
6. Розібрати загальні симптоми, характерні для гострих і хронічних періодонтитів	Перелічіть та обґрунтуйте	
7. Вивчити методи обстеження хворого на періодонтит (анамнез, огляд, пальпація, перкусія, ЕОД-діагностика, рентгенографія)	Розмістіть за ступенем значимості основні та додаткові методи обстеження	

ЗАНЯТТЯ № 2

ТЕМА № 12: Клініка, діагностика, диф. діагностика гострого періодонтиту.

МЕТА:

Знати(α-II):

- анатомо – фізіологічні та гістологічні особливості будови періодонту;
- основні механізми та фази розвитку запального процесу в періодонті;
- етіологію та патогенез розвитку гострого апікального серозного періодонтиту;
- етіологію та патогенез розвитку гострого апікального гнійного періодонтиту;
- клініку гострого апікального серозного періодонтиту;
- клініку гострого апікального гнійного періодонтиту;
- основні клінічні методи діагностики гострого апікального періодонтиту;
- додаткові методи діагностики гострого апікального періодонтиту (електроодонтодіагностика, рентгенографія).

Вміти: (α = III)

- оцінити загальний стан хворого;
- проводити обстеження хворого з гострим апікальним періодонтитом (скарги, анамнез, клінічні, додаткові методи дослідження);
- діагностувати гострий апікальний серозний періодонтит;
- діагностувати гострий апікальний гнійний періодонтит;
- аналізувати рентгенограму.

Оволодіти: (α = III)

- основними методами обстеження , діагностики і диф. діагностики гострого апікального періодонтиту.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: гострий періодонтит, схема обстеження хворого на гострий періодонтит, рентгенологічні ознаки патологічних змін в тканинах періодонту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Политун А.М., Сидельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология. Кариес. Пульпит. Периодонтит. Ротовой сепсис. Т.2. - Киев: Медицина, 2010. - 544 с.
2. Терапевтична стоматологія. М. Ф. Данилевський, А. В. Борисенко, А.М. Політун, Л. Ф. Сідельнікова, О. Ф. Несин. - К.: Здоров'я, 2004. - Т2. - 400 с.
3. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. - Т2. Кариес. Пульпит. Периодонтит. Ротовой сепсис / Н. Ф. Данилевський, А. В. Борисенко, А. М. Политун и др; под ред проф. А. В. Борисенко. - К.: Медицина, 2010. - 544 с.
4. Ніколішін А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та Інші. Терапевтична стоматологія. - Т. 1. - Полтава: Дивосвіт, 2005. - 302 с.
5. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. - Полт-ва, 2004.-164 с.

6. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого и діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології .- Полтава, 2004. - 164 с.
7. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. -Полтава: Дивосвіт, 2006. -172 С.
8. Петрушанко В.Н. Строение, функции і лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беєр Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрованій довідник з ендодонтії / За редакцією А. В. Борисенко. - Москва: МЕДпресс-інформ, 2008. - 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. - М.: МЕДпресс-информ, 2007. - 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. - Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 С.
4. Педорєц А.П., Пеіляев А.Г., Педорєц Н.А. Предсказуемая эндодонтия. - Донецк: Норд-Прес, 2006. -364 С.
5. Садовский В. В. Делюфорез. -М.: Медицинская книга, 2004. -48 С.
6. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. -2002. - 208 с.

Електронні джерела

<http://www.stomfak.ru/hirurgicheskaya-stomatologiya/hronicheskaya-ochagovaya-odontogennaya-infektsiya.html?Itemid=1>

<http://www.stomfak.ru/terapevticheskaya-stomatologiya/shemy-lecheniya-razlichnyh-form-periodontita.html?Itemid=76>

<http://newstom.ru/esteticheskayrestavraciy/271/>

http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_medicine/27903/%D0%A1%D0%B5%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%81

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Назвіть загальну симптоматику гострого періодонтиту.
2. Як потрібно проводити обстеження хворого з гострим періодонтитом?
3. Викладіть клінічну картину гострого серозного періодонтиту.
4. Перелічіть морфологічні зміни при гострому серозному періодонтиті.
5. Проведіть диференційну діагностику гострого серозного періодонтиту.
6. Викладіть клінічну картину гострого гнійного періодонтиту.
7. Які морфологічні зміни відбуваються при гострому гнійному періодонтиті?
8. Проведіть диференційну діагностику гострого гнійного періодонтиту.
9. Вкажіть шляхи евакуації ексудату при гострому гнійному періодонтиті.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №12: Клініка, діагностика, диф. діагностика гострого періодонтиту.	Курція хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. Морфологічна інтерпретація клінічних проявів гострого періодонтиту. 2. Новітні технології і методики, що застосовуються в ендодонтії для діагностики захворювань періодонта.

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

Основні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1. Вивчити етіологію та патогенез гострих періодонтитів	1. Назвати основні етіологічні фактори розвитку гострого серозного та гнійного періодонтиту. 2. Перелічити шляхи проникнення інфекції в періодонт. 3. Назвати фази розвитку гострого гнійного періодонтиту.	
2. Вивчити клініку гострого серозного та	1. Назвати основні клінічні прояви гострого серозного та гнійного періодонтиту.	

гнійного періодонтиту.	2. Вказати, чи є специфічні рентгенологічні зміни при гострому періодонтиті. 3. Перелічити, які морфологічні зміни відбуваються в періодонті при гострому запальному процесію	
3. Засвоїти принципи діагностики гострих періодонтитів.	1. Дати перелік основних методів діагностики гострих періодонтитів: а) перелічити клінічні методи; б) назвати додаткові методи.	
4. Засвоїти методику проведення диференційної діагностики.	1. Вказати захворювання, з якими необхідно диференціювати гострі періодонтити. 2. Перелічити диференційно-діагностичні ознаки гострого серозного та гнійного періодонтиту. 3. Записати у вигляді таблиці диференційної діагностики.	

ЗАНЯТТЯ № 3

Тема №13: Клініка, діагностика, диф. діагностика хронічного періодонтиту.

МЕТА:

Знати (α-II):

- клініко-анатомічні особливості взаємовідносин коренів різних груп зубів та альвеолярних паростків;
- анатомо-гістологічні особливості будови періодонту різних груп зубів;
- етапи обстеження хворого на різні форми хронічного періодонтита;
- техніку пальпації шкіри обличчя та перехідної складки техніки вертикальної та горизонтальної перкусії;
- техніку візуального зовнішнього обстеження щелепно-лицьової ділянки хворого;
- техніку візуального внутрішньоротового обстеження;
- особливості клінічних проявів фіброзного, гранулюючого, гранулематозного переодонтитів;
- R-логічне зображення патологічних змін періодонтальної щілини при фіброзному, гранулюючому, гранулематозному періодонтитах під час ремісії;
- принципи роботи апарату ЕОД.

Оволодіти (α-III):

- методикою порівняльного аналізу перехідної складки в ділянці хворого зуба та здорового з протилежного боку;
- методикою порівняльної вертикальної перкусії зубів;
- методикою порівняльної горизонтальної перкусії зубів;
- методикою визначення симптому "тремтіння кореня";
- методикою визначення "нориці".

Вміти (α-III):

- інтерпретувати дані рентгенологічного знімку зубів хворого на хронічний періодонтит;
- діагностувати на підставі отриманих клінічних та R-логічних даних різні форми хронічного періодонтита.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: клініка хронічного періодонтита, класифікація хронічних періодонтитів, схема обстеження хворого із хронічним періодонтитом, рентгенологічні ознаки патологічних змін при хронічних періодонтитах.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология. Каріес. Пульпіт. Периодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – Киев: Медицина, 2010. - 544 с.
2. Терапевтична стоматологія. М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф.Сідельникова, О.Ф.Несин. – К.: Здоров'я, 2004. – Т2. – 400 с.
3. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Каріес. Пульпит. Периодонтит. Ротовий сепсис / Н.Ф.Данилевский, А.В.Борисенко, А.М.Политун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.

4. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.
5. Ковальов Є.В., Шундрик М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. – Полтава, 2004. -164 с.
6. Ковальов Є.В., Шундрик М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.
7. Ковальов Є.В., Шундрик М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. -172 с.
8. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беер Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 с.
4. Педорез А.П., Пиляев А.Г., Педорез Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. - 364 с.
5. Садовский В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.
6. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. -2002. - 208 с.

Електронні джерела

<http://www.stomfak.ru/hirurgicheskaya-stomatologiya/hronicheskaya-ochagovaya-odontogennaya-infektsiya.html?Itemid=1>

<http://www.stomfak.ru/terapevticheskaya-stomatologiya/shemy-lecheniya-razlichnyh-form-periodontita.html?Itemid=76>

<http://newstom.ru/esteticheskayrestavracyi/271/>

http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_medicine/27903/%D0%A1%D0%B5%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%81

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Анатомо-гістологічні та функціональні особливості періодонту.
2. Основні функції періодонту.
3. Класифікація хронічних форм періодонтитів.
4. Етіологічні фактори, що зумовлюють розвиток хронічних періодонтитів.
5. Патогенез хронічних періодонтитів. Перелічить існуючі теорії.
6. Охарактеризуйте клініку хронічного фіброзного періодонтита.
7. Охарактеризуйте клініку хронічного гранулюючого періодонтита.
8. Охарактеризуйте клініку хронічного гранулематозного періодонтита.
9. Дайте порівняльну рентгенологічну характеристику руйнування періодонту в залежності від форм хронічного періодонтита.
10. З якими захворюваннями потрібно проводити диференційну діагностику хронічних форм періодонтитів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №13: Клініка, діагностика, диф. діагностика хронічного періодонтиту.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. Морфологічні зміни утканинах періодонту при хронічних формах періодонтиту. 2 Новітні технології і методики, що застосовуються в ендодонтії для діагностики захворювань періодонта.

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

№	Основні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1.	Вивчити етіологічні фактори, що зумовлюють хронічні періодонтити.	Яка роль мікроорганізмів у розвитку хронічних періодонтитів? Вкажіть, яка мікрофлора переважає при хронічних періодонтитах?	
2.	Вивчити основні теорії походження періодонтитів.	Вкажіть особливості гістологічної будови періодонта та щелепної кістки. Шляхи потрапляння у періодонт мікроорганізмів та токсинів: а) через кореневий канал; б) маргінальний; в) контактний; г) гематогенний або лімфогенний. Теорії розвитку неінфекційних періодонтитів.	
3.	Вивчити гістологічні, патоморфологічні та клінічні ознаки, що характеризують хронічні форми періодонтитів	Перелічіть морфологічні ознаки хронічного запалення. Спрогнозуйте можливість руйнації структур, що складають періодонтальну щілину і обумовлюють клінічні симптоми захворювання.	
4.	Засвоїти принципи діагностики хронічних форм періодонтитів	Перелічіть основні ланки та характер змін при хронічному запаленні. Рентгенологічне зображення анатомічних утворень щелепно-лицьової ділянки, бухт гайморових пазух, різцового каналу, ментального отвору. Уявити характер, консистенцію, склад та межі продуктів хронічного запалення, що обумовлює особливості клінічних проявів різних форм періодонтитів	
5.	Засвоїти методику проведення діагностичних проб.	Визначіть зовнішній огляд, пальпацію шкіри та регіонарних лімфовузлів; огляд ураженого зуба, вертикальну та горизонтальну перкусію; симптом "тремтіння кореня" Дюпюїтрена; термометрію; ЕОД; зондування дна каріозної порожнини, устів корневих каналів; візуальну оцінку слизової, існування нориці, симптома вазопореза; консистенції слизової оболонки при пальпації перехідної складки; рентгенологічне обстеження (межі періодонтальної щілини, її вигляд в нормі і при різних формах хронічного періодонтита, стан корневих каналів, присутність пломбувальної маси, інородних тіл).	
6.	Засвоїти принципи диференційної діагностики	Диференціювати в клініці терапевтичної стоматології різні форми хронічного періодонтита з загостреною хронічною формою верхівкового періодонтита, маргінального періодонтита.	

ЗАНЯТТЯ № 4

Тема № 14: Клініка, діагностика, диф. діагностика загостреного хронічного періодонтиту. Рентгенологічна діагностика періодонтитів.

МЕТА

Знати (α=2)

- клінічні ознаки гострого, хронічного та загостреного періодонтиту та закономірності перебігу цих захворювань;
- клінічні симптоми захворювань схожих за перебігом до гострого, хронічного та загостреного періодонтиту;
- необхідні додаткові методи дослідження, які використовують для визначення остаточного діагнозу (термометрія, ЕОД, рентгенографія).

Вміти (α=3)

- провести суб'єктивні дослідження хворого (опитування, деталізування скарг та ін.)
- провести об'єктивне дослідження (пальпація регіонарних лімфовузлів, зондування, горизонтальна та вертикальна перкусія, пальпація перехідної складки та альвеолярного відтинку, термометрія).
- правильно інтерпретувати показники додаткових методів дослідження (ЕОД, рентгенограма).

Оволодіти (α-III):

- методикою порівняльного аналізу перехідної складки в ділянці хворого зуба та здорового з протилежного боку;
- методикою порівняльної вертикальної перкусії зубів;
- методикою порівняльної горизонтальної перкусії зубів;
- методикою визначення симптому "тремтіння кореня";
- методикою визначення "нориці".

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: клініка загостреного хронічного періодонтиту, класифікація хронічних періодонтитів, схема обстеження хворого із загостреним хронічним періодонтитом, клініко-рентгенологічні ознаки патологічних змін при загострених хронічних періодонтитах

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология. Каріес. Пульпіт. Периодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – Киев: Медицина, 2010. - 544 с.
2. Терапевтична стоматологія. М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф.Сідельнікова, О.Ф.Несин. – К.: Здоров'я, 2004. – Т2. – 400 с.
3. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Каріес. Пульпит. Периодонтит. Ротовой сепсис / Н.Ф.Данилевский, А.В.Борисенко, А.М.Политун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.
4. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.
5. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. – Полтава, 2004. -164 с.
6. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.
7. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. -172 с.
8. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беер Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 с.
4. Педорез А.П., Пеиляев А.Г., Педорез Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. -364 с.
5. Садовский В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.
6. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. -2002. - 208 с.

Електронні джерела

<http://www.stomfak.ru/hirurgicheskaya-stomatologiya/hronicheskaya-ochagovaya-odontogennaya-infektsiya.html?Itemid=1>

<http://www.stomfak.ru/terapevticheskaya-stomatologiya/shemy-lecheniya-razlichnyh-form-periodontita.html?Itemid=76>

<http://newstom.ru/esteticheskayrestavracyi/271/>

http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_medicine/27903/%D0%A1%D0%B5%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%81

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Клінічна картина загостреного хронічного періодонтиту.
2. Рентгенологічна діагностика хронічного фіброзного періодонтиту
3. Рентгенологічна діагностика хронічного гранулематозного періодонтиту
4. Рентгенологічна діагностика хронічного гранулюючого періодонтиту

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна	Час	Форми позааудиторної самостійної роботи
--------------------------	-----------	-----	---

	самостійна робота студента	підготовки студента до заняття (год.)	Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №14: Клініка, діагностика, диф. діагностика загостреного хронічного періодонтиту. Рентгенологічна діагностика періодонтитів.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. Морфологічні зміни утканинах періодонту при загостренні хронічних періодонтитів. 2. Новітні технології і методики, що застосовуються в ендодонтії для діагностики захворювань періодонта.

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

№	Основні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1	Вивчити клінічні симптоми гострого періодонтиту і загостреного періодонтиту, а також подібних за клінікою захворювань щелепно-лицевої ділянки.	1. Назвати основні симптоми гострого серозного періодонтиту і гострого гнійного періодонтиту, а також загостреного хронічного періодонтиту.	
		2. Перерахувати додаткові методи дослідження, необхідні для поставлення остаточного діагнозу.	
		3. Перерахувати захворювання, подібні за клінічними ознаками з гострим серозним періодонтитом, гострим гнійним періодонтитом і загостреним хронічним періодонтитом	
		4. Повторити клінічні симптоми подібних до гострого періодонтиту і загостреного хронічного періодонтиту.	
		5. Провести диференціальну діагностику кожного виду подібного захворювання до гострого періодонтиту і загостреного хронічного періодонтиту.	
2	Вивчити клініку хронічних періодонтитів і захворювань щелепно-лицевої ділянки, подібних до таких	1. Назвати види хронічного періодонтиту.	
		2. Перерахувати основні клінічні симптоми хронічного періодонтиту.	
		3. Перерахувати захворювання, подібні за клінікою до хронічного періодонтиту	
		4. Перерахувати додаткові методи дослідження, необхідні для поставлення остаточного діагнозу диференціювання подібних захворювань.	
		5. Провести диференціальну діагностику кожного захворювання з хронічним періодонтитом	

ЗАНЯТТЯ № 5

Тема№15: Принципи лікування періодонтиту. Механічна обробка кореневих каналів (інструменти, техніка застосування).

МЕТА:

Знати: (α=II)

- клініко-анатомічні особливості будови порожнини зубів різних груп;
- етапи ендодонтичного лікування періодонтиту;
- будову, призначення, класифікацію ендодонтичних інструментів вітчизняного та зарубіжного виробництва за стандартами ISO та нестандартними інструментами;
- техніку коронально-апикального оброблення кореневого каналу «crown down»;
- техніку апікально-коронального оброблення кореневого каналу «step-back»;

- техніку розширення кореневих каналів за концепцією збалансованої сили (balanced forces);
- техніку розширення кореневого каналу машинними ротаційними інструментами;
- принцип роботи апекс-локатора;
- методику визначення довжини к/к рентгенологічним методом.

Вміту: ($\alpha=III$)

- вибрати метод механічного оброблення кореневого каналу залежно від анатомічних особливостей кореневих каналів та форми періодонтиту
- проводити механічне оброблення кореневого каналу різними інструментами відповідними методиками;
- використовувати лубриканти, хелати для полегшення інструментального оброблення кореневого каналу.

Оволодіти: ($\alpha=III$)

- методикою визначення довжини кореневого каналу рентгенологічним методом;
- методом електронної апекс-локації;
- методикою оброблення кореневого каналу «crown down»;
- методикою розширення кореневого каналу «step-back»;
- методикою роботи машинними ротаційними інструментами (показово викладачем).

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: принципи лікування верхівкового періодонтиту, техніка оброблення кореневого каналу «Crown-down», «Step-back», використання ротаційних машинних інструментів, методи визначення робочої довжини кореневого каналу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – Киев: Медицина, 2010. - 544 с.
2. Терапевтична стоматологія. М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф.Сідельникова, О.Ф.Несин. – К.: Здоров'я, 2004. – Т2. – 400 с.
3. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис / Н.Ф.Данилевский, А.В.Борисенко, А.М.Политун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.
4. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.
5. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. – Полтава, 2004. -164 с.
6. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.
7. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. - 172 с.
8. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беєр Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 с.
4. Педорез А.П., Пеиляев А.Г., Педорез Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. -364 с.
5. Садовский В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.
6. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. -2002. - 208 с.

Електронні джерела:

www.ukrdental.com/

www.uaportal.com/ukr/Society/.../Denta

lsmu.edu.ua/.../96-anotovanyj-pokazhchyk-sajtiv-po-stomatologii.ht

<http://users.forthnet.gr/ath/abyss/Root-Canal-04-Complications.htm>

<http://www.youtube.com/watch?gl=IL&hl=en&v=qgkYU8zQpY>

<http://www.betterendo.com>

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Перечисліть принципи лікування верхівкового періодонтиту.
2. Принцип потрійної дії (Лукомського) при лікуванні верхівкового періодонтиту.
3. Особливості проведення розкриття корожини зуба.
4. Особливості видалення путридних мас при лікуванні різних форм верхівкового періодонтиту.
5. Техніка оброблення кореневого каналу «Crown-down»: переваги, недоліки, інструменти, методика.

методика.

6. Техніка розширення кореневого каналу «Step-back»: переваги, недоліки, інструменти, методика.

методика.

7. Особливості використання ротаційних машинних інструментів.
8. Вимоги до якісного інструментального оброблення кореневих каналів.
9. Методи визначення робочої довжини кореневого каналу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №15: Принципи лікування періодонтиту. Механічна обробка кореневих каналів (інструменти, техніка застосування).	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. Переваги і недоліки ручних і машинних інструментів. 2. Переваги і недоліки машинного і ручного оброблення кореневих каналів. 3. Розвиток застосування машинних інструментів.

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

№ п/п	Навчальні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1.	Вивчити: Етапи ендодонтичного лікування хронічних форм верхівкового періодонтиту	Перелічити основні етапи відповідно до клінічної ситуації. Назвати інструменти для їх проведення.	
2.	Техніку апікально-коронального розширення кореневих каналів	Скласти алгоритм проведення інструментальної обробки даними методиками.	
3.	Техніку коронально-апикального розширення кореневих каналів	Назвати позитивні і негативні сторони цих технік.	
4.	Техніку роботи машинними ротаційними інструментами	Назвати сучасні ротаційні інструменти, особливості роботи з ними.	
5.	Медикаментозні засоби для полегшення інструментальної обробки кореневих каналів, ірігації: склад, властивості, механізм дії	Виписати назви препаратів вітчизняних і зарубіжних виробників антисептичної дії, хелатних агентів, лубрикантів.	
6.	Вимоги до якісної інструментальної	Охарактеризувати якісні показники обробки кореневого	

обробки кореневих каналів	каналу: довжину, форму, стан стінок кореневого каналу, апікального затвору.	
---------------------------	---	--

ЗАНЯТТЯ № 6

Тема №16: Медикаментозна обробка кореневих каналів. Засоби стимуляції регенерації тканини періодонту.

МЕТА:

Знати: ($\alpha=II$)

- клініко-анатомічні особливості будови порожнини зубів різних груп;
- етапи ендодонтичного лікування;
- хімічні та фармакологічні властивості препаратів для медикаментозного оброблення кореневих каналів зубів;
- способи введення медикаментів та іригаційних розчинів у систему кореневих каналів зубів;
- засоби для введення в систему кореневих каналів зубів медикаментів та іригаційних розчинів (ендодонтичні канюлі, прилад «Рінз-ендо»);

Вміти: ($\alpha=III$)

- Провести іригацію системи кореневих каналів зубів, ввести в кореневі канали медикаменти короткочасної та тривалої дії.
- проводити іригацію кореневого каналу під час його механічної обробки;
- використовувати лубриканти, хейлати для полегшення інструментальної обробки кореневого каналу
- використовувати засоби для стимуляції регенерації тканин періодонту.

Оволодіти: ($\alpha=III$)

- методикою медикаментозного оброблення кореневих каналів зубів за допомогою турунд;
- методикою медикаментозного оброблення кореневих каналів зубів за допомогою шприця з ендоканюлями;
- методикою медикаментозного оброблення кореневих каналів зубів за допомогою пристрою «Рінз-ендо» (показово викладачем).

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: медикаментозна обробка кореневих каналів, іригація кореневого каналу, розчини, які використовуються для іригації кореневих каналів зубів, засоби стимуляції регенерації тканини періодонту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология. Каріес. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – Киев: Медицина, 2010. - 544 с.
2. Терапевтична стоматологія. М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф.Сідельникова, О.Ф.Несин. – К.: Здоров'я, 2004. – Т2. – 400 с.
3. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Каріес. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис / Н.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М.Політун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.
4. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.
5. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. – Полтава, 2004.-164 с.
6. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.
7. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. -172 с.
8. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беер Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 с.
4. Педорец А.П., Пеиляев А.Г., Педорец Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. -364 с.
5. Садовский В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.
6. Хоменко Л.А.,Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. -2002. - 208 с.

Електронні джерела:

www.ukrdental.com/

www.uaportal.com/ukr/Society/.../Dental/

lsmu.edu.ua/.../96-anotovanyj-pokazhchyk-sajtiv-po-stomatologii.ht...

<http://users.forthnet.gr/ath/abyss/Root-Canal-04-Complications.htm>

<http://www.youtube.com/watch?gl=IL&hl=en&v=qgkYU8zQpY>

<http://www.betterendo.com>

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Перечисліть етапи лікування різних форм ускладненого карієсу.
2. Принцип потрійної дії (Лукомського) при лікуванні різних форм верхівкового періодонтиту.
3. Особливості проведення розкриття корожнини зуба.
4. Особливості видалення пульпи, пупричних мас при лікуванні різних форм ускладненого карієсу.
5. Застосування препаратів для полегшення інструментального оброблення корневих каналів зубів.
6. Іригація кореневого каналу: методи і засоби.
7. Розчини, які використовуються для іригації корневих каналів зубів.
8. Особливості використання шприців з ендоканюлями для іригації корневих каналів зубів.
9. Вимоги до іригації корневих каналів зубів.
10. Засоби для стимуляції регенерації тканин періодонту та методи їх застосування.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №16: : Медикаментозна обробка корневих каналів. Засоби стимуляції регенерації тканини періодонту.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1.Засоби для введення в систему корневих каналів зубів медикаментів та іригаційних розчинів (ендодонтічні канюлі, прилад «Рінз-ендо»(Durr Dental, Німеччина), прилад «EndoVac», (Dentsply, США). 2.Сучасні антисептики для корневих каналів: класифікація, механізм дії, методика застосування.

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

№ п/п	Навчальні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1.	Вивчити: Етапи ендодонтічного лікування верхівкового	Перелічити основні етапи відповідно до клінічної	

	періодонтиту	ситуації. Назвати інструменти для їх проведення.	
2.	Техніку медикаментозної обробки кореневих каналів	Скласти алгоритм проведення медикаментозної обробки кореневих каналів зубів.	
3.	Техніку іригації кореневих каналів	Назвати позитивні і негативні сторони.	
4.	Техніку медикаментозного оброблення кореневих каналів зубів ручним інструментами	Назвати інструменти, особливості роботи з ними.	
5.	Медикаментозні засоби для полегшення інструментальної обробки кореневих каналів, іригації: склад, властивості, механізм дії	Виписати назви препаратів вітчизняних і зарубіжних виробників антисептичної дії, хелатних агентів, лубрикантів.	
6.	Вимоги до якісної медикаментозної обробки кореневих каналів	Охарактеризувати якісні показники медикаментозної обробки кореневого каналу	

ЗАНЯТТЯ № 7

ТЕМА:

Тема №17: Лікування гострого апікального періодонтиту. Лікування хронічного періодонтиту.

МЕТА:

Знати: (α=II)

- класифікацію та клініку гострих і хронічних періодонтитів;
- топографо-анатомічну будову порожнини усіх груп зубів та кореневих каналів;
- дані анамнезу, що характеризують гостре та хронічне запалення тканин періодонту;
- етапи ендодонтичного лікування гострого та хронічного апікального періодонтиту;
- методику визначення довжини к/к рентгенологічним методом;
- принцип роботи апекс-локатора;
- фармакодинаміку медикаментозних засобів, застосовуваних для дікування періодонтитів;

Вміти: (α=III)

- скласти план лікування хворого з гострим та хронічним апікальним періодонтитом;
- вибрати метод лікування гострого та хронічного періодонтиту в залежності від етіології періодонтиту, стадії запального процесу та загального стану пацієнта;
- проводити розкриття апікального отвору к/к;
- проводити ірригацію к/к під час його механічної обробки;
- використовувати лубриканти, хейлати для полегшення інструментальної обробки кореневого каналу.

Оволодіти: (α=III)

- методами діагностики гострого та хронічного апікального періодонтиту;
- методикою визначення довжини к/к рентгенологічним методом;
- step-back методикою розширення кореневого каналу;
- crown-down методикою розширення кореневого каналу;

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: лікування гострого апікального періодонтиту, лікування хронічного періодонтиту, інструментальна та медикаментозна обробка кореневих каналів, матеріали для тимчасової та постійної obturaції каналів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Кариес. Пульпит. Периодонтит. Ротовой сепсис / Н.Ф.Данилевский, А.В.Борисенко, А.М.Политун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.

2. Практикум з терапевтичної стоматології (фантомний курс) / А.В.Борисенко, Л.Ф.Сідельнікова, М.Ю.Антоненко, Ю.Г.Коленко, О.О.Шекера. – Київ, 2011. – 512 с.

3. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.

4. Сай В.Г., Кузів С.П., Пасько О.О., Бунь Ю.М. Періодонтити : Навчальний посібник. – Львів, 2004. – с. 104-111.

5. Ковальов Є.В., Шундрик М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.
6. Ковальов Є.В., Шундрик М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. - 172 с.
7. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.

Додаткова

1. Беєр Р., Бауман М.А., Кієльбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. – 236 с.
4. Педорез А.П., Пиляев А.Г., Педорез Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. – 364 с.
5. Садовский В. В. Дедофорез. – М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.
6. Хоменко Л.А.,Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. – 2002. – 208 с.
7. Митченко О.В. Застосування ендодонто-ендоосальних імплантатів при консервативно-хірургічному лікуванні хронічного верхівкового періодонтиту : автореф. дис.... канд. мед. наук: 14.01.22 "Укр. мед. стоматол. акад." МОЗ України. – Полтава, 2009.-18 с..

Електронні джерела

1. <http://www.stomfak.ru/terapevticheskaya-stomatologiya/shemy-lecheniya-razlichnyh-form-periodontita.html?Itemid=76>
2. http://www.medicinform.net/stomat/stom_spec2.htm

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Назвіть причини, які викликають періодонтит.
2. Розкажіть про патологічні зміни при гострих та хронічних періодонтитах.
3. Шляхи розповсюдження ексудату.
4. Які основні та додаткові методи дослідження необхідно застосувати для діагностики гострих та хронічних форм періодонтиту?
5. Перерахуйте групи лікарських засобів, які застосовуються при лікуванні періодонтиту.
6. Назвіть ендодонтичні інструменти, які застосовуються при лікуванні періодонтитів та їх призначення.
7. Перечисліть етапи лікування гострого апікального періодонтиту.
8. Принцип потрійної дії (Лукомського) при лікуванні періодонтитів.
9. Перерахуйте етапи ендодонтичного лікування хронічного верхівкового періодонтиту.
10. Опишіть принцип роботи апекслокатора.
11. Які особливості використання технік «step-back», «crown down» при лікуванні гострих та хронічних форм періодонтиту Ви знаєте?

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №17: Лікування гострого апікального періодонтиту. Лікування хронічного періодонтиту.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. Засоби для медикаментозної обробки кореневих каналів (антисептики, хейлати, лубриканти, кровоспинні засоби та інші) та опишіть механізм їх дії. 2. Патоморфологічні зміни при гострих та хронічних періодонтитах

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

Завдання№1.

№	Навчальні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1.	<u>Вивчити:</u> Етапи ендодонтичного лікування гострого апікального періодонтиту	Перелічити основні етапи в залежності від клінічної ситуації. Назвати інструменти для їх проведення.	
2.	<u>Засвоїти:</u> Техніку розкриття верхівкового отвору кореневого каналу	Скласти алгоритм проведення та назвати інструменти, які використовуємо в даному випадку.	
3.	Медикаментозні засоби для антисептичної обробки кореневого каналу	Виписати назви препаратів вітчизняних та зарубіжних виробників антисептичної пролонгованої дії.	
4.	Критерії за якими зуб витримав герметизм	Перелічити об'єктивні та суб'єктивні признаки	
5.	<u>Засвоїти</u> вимоги до якісної інструментальної обробки корневих каналів та <u>оцінити</u> результати лікування у віддаленні терміни.	Охарактеризувати якісні показники обробки к/к: довжину, форму, стан стінок кореневого каналу та апікального отвору.	

Завдання№2.

№ п/п	Навчальні завдання	Вказівки до завдання	Відповідь (самостійний запис студента)
1.	Вивчити основні методи лікування періодонтиту.	1. Перерахуйте методи лікування періодонтитів. 2. Перерахуйте фізичні методи лікування періодонтитів. 3. Складіть план лікування хворого із загостреним хронічним періодонтитом. Назвіть клінічні етапи лікування періодонтиту. 4. Назвіть показання для односеансного лікування хронічного апікального періодонтиту.	
2.	Вивчити методи знеболення при лікуванні хронічних форм періодонтиту. Засоби для його проведення.	1. Перелічіть методи місцевого знеболення. 2. Перелічіть ін'єкційний інструментарій. 3. Назвіть склад, властивості, показання та протипоказання до застосування місцевих анестетиків.	
3.	Вивчити етапи ендодонтичного лікування хронічних форм верхівкового періодонтиту.	1. Перелічіть основні етапи залежно від клінічної ситуації. 2. Назвати інструменти для їх проведення. 3. Охарактеризуйте техніку використання різного ендодонтичного інструментарію.	
4.	Вивчити методики інструментальної обробки корневих каналів.	1. Скласти алгоритм проведення інструментальної обробки корневих каналів методом «step-back». 2. Скласти алгоритм проведення інструментальної обробки корневих каналів методом «crown down». 3. Назвіть переваги та недоліки цих технік.	
5.	Вивчити техніки машинної обробки корневих каналів.	Назвати сучасні ротаційні інструменти, особливості роботи з ними.	
6.	Вивчити медикаментозні засоби, що використовуються в ендодонтії.	1. Назвіть рідини для медикаментозної обробки корневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 2. Назвіть препарати для антисептичних пов'язок для корневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 3. Назвіть засоби для хімічного розширення корневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 4. Опишіть методику хімічного розширення корневих каналів. 5. Назвіть засоби для зупинки кровотечі з корневих каналів. Склад, властивості, механізм дії.	

		6. Назвіть засоби для дії на «забруднений шар» стінок кореневих каналів. 7. Засоби для висушування кореневих каналів.	
7.	Вивчити вимоги до якісної інструментальної обробки кореневих каналів.	Охарактеризувати якісні параметри обробки кореневих каналів: робоча довжина, форма, стан стінок кореневого каналу та апікального отвору.	

ЗАНЯТТЯ № 8

Тема №18: Лікування загостреного хронічного періодонтиту. Пломбування кореневих каналів при лікуванні періодонтитів.

МЕТА:

Знати ($\alpha=II$).

- етапи ендодонтичного лікування загостреного хронічного верхівкового періодонтиту;
- шляхи надання відтоку ексудату при загостренні хронічних форм верхівкового періодонтиту;
- принцип роботи апекслокатора;
- методику визначення довжини кореневого каналу рентгенологічним методом;
- класифікації ендодонтичного інструментарію та його призначення;
- класифікацію кореневих пломбувальних матеріалів ($\alpha=II$).
- медико-технічні вимоги до матеріалів для кореневих пломб ($\alpha=II$).
- основні методики obturaції кореневих каналів гутаперчею і етапи їх виконання ($\alpha=II$).

Вміти ($\alpha=III$):

- скласти план лікування хворого із загостреним хронічним періодонтитом;
- обрати кількість відвідувань та послідовність етапів лікування при загостреному хронічному періодонтиті однокореневих та багатокореневих зубів;
- обрати техніку інструментальної обробки кореневих каналів технікою «crown down», машинними ротаційними інструментами;
- обрати техніку медикаментозної обробки кореневого каналу під час його механічної обробки з використанням різних медикаментозних засобів.
- вибрати матеріал для пломбування кореневого каналу в залежності від групової приналежності зуба, форми і клінічної картини періодонтиту (фіброзного, гранулюючого, гранулематозного, кістогрануломи, кісти);
- вибрати кореневий пломбувальний матеріал при наявності викривлених та труднопрохідних (непрохідних) кореневих каналів;
- вибрати метод obturaції кореневого каналу гутаперчею в залежності від форми кореневого каналу і групової приналежності зуба;
- провести пломбування кореневого каналу твердіючою пастою (резорцин-формаліновою, цинкооксидевиноловою та ін.);
- провести пломбування кореневого каналу матеріалом на основі епоксидних смол;
- запломбувати кореневий канал методом центрального штифта та холодної латеральної конденсації гутаперчі.

Оволодіти ($\alpha=III$):

-технікою медикаментозної та інструментальної обробки кореневого каналу у пацієнта із загостреним хронічним верхівковим періодонтитом та обґрунтувати її вибір залежно від ступеню інфікованості кореневого каналу та форми періодонтиту;

-технікою пломбування кореневих каналів пломбувальними матеріалами різних груп ($\alpha=III$).

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: Лікування загостреного хронічного періодонтиту: етапи лікування, ендодонтичний інструментарій, медикаментозна та інструментальна обробка кореневих каналів, пломбування кореневих каналів при лікуванні періодонтитів: матеріали, інструменти, методики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология. Каріес. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – Киев: Медицина, 2010. - 544 с.
2. Терапевтична стоматологія. М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф.Сідельникова, О.Ф.Несин. – К.: Здоров'я, 2004. – Т2. – 400 с.
3. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Каріес. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис / Н.Ф.Данилевский, А.В.Борисенко, А.М.Политун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.
4. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.
5. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. – Полтава, 2004. -164 с.
6. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.
7. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. -172 с.
8. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беер Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 с.
4. Педорез А.П., Пеиляев А.Г., Педорез Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. -364 с.
5. Садовский В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.
6. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. -2002. - 208 с.
7. Бублій Т.Д. Лікування хворих на хронічний верхівковий періодонтит з використанням нових матеріалів для obturaції кореневих каналів : Автореф. дис... канд. мед. наук: 14.01.22/ Укр. мед. стоматол. акад. -Полтава, 2004.-17с.
8. Кузіна В.В. Використання сіліконового матеріалу "Сілгп" для obturaції кореневих каналів при лікуванні хронічного періодонтиту постійних зубів : Автореф. дис... канд. мед. наук: 14.01.22 Ін-т стоматології АМН України. -О., 2006.-18 с.
9. Петров С.М. Диференційований підхід до вибору ендодонтичного лікування хронічних форм деструктивних періодонтитів : Автореф. дис... канд. мед. наук : 14.01.22/ МОЗ України. Укр. мед. стоматолог. акад.. -Полтава, 2006.-16 с.
10. Полозок Д.М. Обґрунтування вибору ендодонтичного пломбувального матеріалу для підвищення ефективності лікування хронічних періодонтитів : Автореф. дис... канд. мед. наук : 14.01.22 МОЗ України. Нац. мед. ун-т ім. О.О. Богомольця. -К., 2007.-18 с

Електронні джерела

<http://www.stomfak.ru/hirurgicheskaya-stomatologiya/hronicheskaya-ochagovaya-odontogennaya-infektsiya.html?Itemid=1>

<http://www.stomfak.ru/terapevticheskaya-stomatologiya/shemy-lecheniya-razlichnyh-form-periodontita.html?Itemid=76>

<http://newstom.ru/esteticheskayrestavraciy/271/>

http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_medicine/27903/%D0%A1%D0%B5%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%81

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Перелічіть етапи лікування загостреного хронічного верхівкового періодонтиту.

2. Від чого залежить кількість відвідувань та послідовність етапів лікування при загостреному хронічному періодонтиті однокорневих та багатокорневих зубів?
3. Які шляхи надання відтоку ексудату при загостренні хронічних форм верхівкового періодонтиту Ви знаєте?
4. Опишіть принцип роботи апекслокатора.
5. Опишіть методику визначення довжини кореневого каналу рентгенологічним методом.
6. Які класифікації ендодонтичного інструментарію Ви знаєте? Його призначення.
7. Опишіть методику інструментальної обробки корневих каналів «сrown down». Її переваги та недоліки.
8. Перелічіть засоби для медикаментозної обробки корневих каналів (антисептики, хейлати, лубриканти, кровоспинні засоби та інші) та опишіть механізм їх дії.
9. Яка мета пломбування корневих каналів (к/к)?
10. Які групи пломбувальних матеріалів використовуються для пломбування корневих каналів?
11. Які недоліки пломбування корневих каналів нетвердіючими матеріалами?
12. Які недоліки пломбування корневих каналів резорцин-формалінвмісними пастами?
13. Назвіть етапи пломбування корневих каналів гутаперчею методом центрального штифта.
14. Які особливості пломбування корневих каналів методом латеральної конденсації?
15. Пломбування корневих каналів системою термофіл.
16. Які особливості пломбування корневих каналів, уражених хронічними формами періодонтиту із значним ураженням періапикальних тканин (гранулюючий, грануломатозний періодонтит, кістогранулома)?
17. Назвіть клінічні та рентгенологічні критерії якісного пломбування корневих каналів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №18: Лікування загостреного хронічного періодонтиту. Пломбування корневих каналів при лікуванні періодонтитів.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. <i>Порівняльна ефективність лікування деструктивних форм періодонтиту різними матеріалами для пломбування корневих каналів у найближчі та віддалені терміни.</i> 2. <i>Пломбування корневих каналів за методикою Термафіл.</i>

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО
Завдання №1.

№ п/п	Навчальні завдання	Вказівки до завдання	Відповідь (самостійний запис студента)
1.	Вивчити основні методи лікування загостреного хронічного періодонтиту.	1. Перерахуйте методи лікування періодонтитів. 2. Складіть план лікування хворого із загостреним хронічним періодонтитом. Назвіть клінічні етапи лікування періодонтиту. 3. Назвіть показання для односеансного лікування загостреного хронічного апікального періодонтиту.	
2.	Вивчити методи знеболення при лікуванні загострених хронічних форм періодонтиту та засоби для його проведення.	1. Перелічіть методи місцевого знеболення. 2. Перелічіть ін'єкційний інструментарій. 3. Назвіть склад, властивості, показання та протипоказання до застосування місцевих анестетиків.	
3.	Вивчити етапи ендодонтичного лікування загостреного хронічного верхівкового періодонтиту.	1. Перелічіть основні етапи залежно від клінічної ситуації. 2. Назвати інструменти для їх проведення. 3. Охарактеризуйте техніку використання різного ендодонтичного інструментарію.	
4.	Вивчити методики інструментальної обробки кореневих каналів.	1. Скласти алгоритм проведення інструментальної обробки кореневих каналів коронально-апикальними методами (наприклад, «crown down»); 2. Назвіть переваги та недоліки цих технік.	
5.	Вивчити техніки машинної обробки кореневих каналів.	Назвати сучасні ротаційні інструменти, особливості роботи з ними.	
6.	Вивчити медикаментозні засоби, що використовуються в ендодонтії.	1. Назвіть рідини для медикаментозної обробки кореневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 2. Назвіть препарати для антисептичних пов'язок для кореневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 3. Назвіть засоби для хімічного розширення кореневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 4. Опишіть методику хімічного розширення кореневих каналів. 5. Назвіть засоби для зупинки кровотечі з кореневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 5. Назвіть засоби для дії на «забруднений шар» стінок кореневих каналів. 6. Засоби для висушування кореневих каналів. 7. Засоби для тимчасового пломбування кореневих каналів.	
7.	Вивчити вимоги до якісної інструментальної обробки кореневого каналу.	Охарактеризувати якісні параметри обробки кореневого каналу: робоча довжина, форма, стан стінок кореневого каналу та апікального отвору.	

Завдання №2.

Основні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1. Вивчити основні методи пломбування кореневих каналів при лікуванні періодонтиту	1. Назвіть етапи пломбування кореневих каналів силерами. 2. Перерахуйте інструменти для пломбування каналів силерами. 3. Назвіть показання, етапи та інструменти для пломбування кореневих каналів методом центрального штифта. 4. Назвіть показання, етапи та інструменти для пломбування кореневих каналів методом латеральної конденсації гутаперчі.	

	<p>5. Назвіть показання, етапи та інструменти для пломбування кореневих каналів методом гарячої кондинсації гутаперчі.</p> <p>6. Назвіть показання та особливості тимчасового пломбування каналів кальційвмісними силерами.</p>	
--	---	--

ЗАНЯТТЯ № 9

Тема № 19: Фізичні методи лікування періодонтитів. Показання, методи.

МЕТА:

Знати: (α=II)

- механізм дії на організм людини УВЧ - терапії, НВЧ – терапії, діатермокоагуляції, трансканального електрофорезу у, флюктуоризації, ампліпульсотерапії, діадінамотерапії, УФ – опромінювання, дарсонвалізації, діатермокоагуляції, ЗМП – низької частотності, депофорезу гідроксиду міді – кальцію;
- показання та цілі призначення цих методів під час лікування періодонтиту;
- протипоказання до призначення фізіотерапевтичних методів;
- методику та умови проведення фізичних методів лікування періодонтиту.

Вміти: (α=III)

- обрати метод фізіотерапевтичного впливу в залежності від форми та перебігу верхівкового періодонтиту;
- методикою проведення.

Оволодіти: (α=III)

- діатермокоагуляції тканин періодонту;
- трансканального електрофорезу періодонту (ТЕП).

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: Фізичні методи лікування періодонтитів: УВЧ, СВЧ, електрофорез, флюктуоризація, ультрафонофорез, депофорез гідроксиду міді – кальцію, ампліпульсотерапія, діадінамотерапія, УФ – опромінювання, дарсонвалізація, діатермокоагуляція.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтическая стоматология. Карієс. Пульпіт. Периодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – Киев: Медицина, 2010. - 544 с.
1. Терапевтична стоматологія. М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф.Сідельникова, О.Ф.Несин. – К.: Здоров'я, 2004. – Т2. – 400 с.
2. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Кариес. Пульпит. Периодонтит. Ротовой сепсис / Н.Ф.Данилевский, А.В.Борисенко, А.М.Политун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.
3. Ніколишин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.
4. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. –Полтава,2004.-164 с.
5. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.
6. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. -172 с.
7. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беер Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва: МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 с.
4. Педорец А.П., Пиляев А.Г., Педорец Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. - 364 с.
5. Садовский В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.

6. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. -2002. - 208 с.

Електронні джерела

<http://www.stomfak.ru/hirurgicheskaya-stomatologiya/hronicheskaya-ochagovaya-odontogennaya-infektsiya.html?Itemid=1>

<http://www.stomfak.ru/terapevticheskaya-stomatologiya/shemy-lecheniya-razlichnyh-form-periodontita.html?Itemid=76>

<http://newstom.ru/esteticheskayarestavraciy/271/>

http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_medicine/27903/%D0%A1%D0%B5%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%81

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Які фізичні методи використовують при лікуванні періодонтита?
2. Яка фізика, фізіологічна дія, лікувальний ефект полягають в основі призначення
  - транспортного електрофорезу періодонта (ТЕП);
  - УВЧ - терапії;
  - діатермокоагуляції;
  - флюктуорізації;
  - діадінамотерапії;
  - ампліпульсотерапії;
  - УФ – опромінювання;
  - ЗМП (змінного магнітного поля) низької частковості;
  - ПВЧ (понадвисокої часткової, Мікрохвильової) терапії;
  - Депофорезу гідроксиду міді – кальцію.
3. Показання до призначення вказаних методів.
4. Умови проведення фізіотерапевтичних процедур, Які використовують при лікуванні верхівкового періодонтиту
  - апаратура ;
  - тривалість;
  - фізичний фактор, який використовують його характеристики
5. Методика проведення:
  - діатермокоагуляції тканини періодонту;
  - трасканального електрофорезу.
6. Встановити показання до призначення і вказати терапевтичний ефект від фізіотерапевтичних процедур.
7. Протипоказання до призначення та проведення фізіотерапевтичних методів.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №19: Фізичні методи лікування періодонтитів. Показання, методи.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. Депофорез гідроксиду міді – кальцію: показання, механізм дії, методика проведення. 2. Механізм впливу фізичних факторів, загальні і місцеві показання та протипоказання до фізіотерапії

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

№	Навчальні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1	Вивчити: Лікувальний фактор, фізіологічну дію, терапевтичний ефект фізіотерапевтичних	Перелічити фізичні характеристики щодо фізіотерапевтичних методів. Окреслити низку фізіологічних змін, які відбуваються в тканинах	

	факторів, які використовують під час лікування періодонтита.	періодонта під час вживання цих методів.	
2	Показання до використання	Скласти алгоритми призначення фізіотерапевтичних методів під час лікування <ul style="list-style-type: none"> - гострого - хронічного - загостреного хронічного на різних етапах перебігу патологічного процесу періодонтитів <ul style="list-style-type: none"> - стану після пломбування кореневих каналів під час лікування різних форм періодонтиту. 	
3	Умови проведення означених фізіотерапевтичних методик під час лікування періодонтиту.	Користуючись структурологічної схеми заняття призначити відповідні фізіотерапевтичні процедури. Вказати умови проведення, та апаратуру, яка використовується під час лікування: <ul style="list-style-type: none"> - гострого; - хронічного; - загостреного хронічного періодонтиту; - стану після пломбування кореневих каналів під час лікування вищезначених нозологічних форм. 	
4	Протипоказання до вживання фізіотерапевтичних методів під час лікування періодонтита.	Назвати протипоказання стосовно кожного фізіотерапевтичного метода, які використовуються під час лікування періодонтита.	
	<i>Засвоїти методику:</i> діатермокоагуляції тканин періодонта; Трансканального електрофорезу тканин періодонта.	Скласти алгоритм проведення вказаних методів фізіотерапевтичного впливу.	

ЗАНЯТТЯ № 10

Тема № 20: Особливості лікування періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та в зубах з важко прохідними кореневими каналами.

МЕТА:

Знати(α-II):

- клініко-анатомічні особливості будови порожнин зубів різних груп;
- етапи ендодонтичного лікування періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та зубах із важко прохідними кореневими каналами;
- принцип роботи апекслокатора;
- методику визначення довжини кореневого каналу рентгенологічним методом;
- класифікацію та призначення ендодонтичного інструментарію за стандартами ISO 3630 та вітчизняного виробництва;
- особливості використання технік «step-back», «crown down» при лікуванні періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та зубах із важко прохідними кореневими каналами;
- особливості використання техніки розширення викривлених каналів за концепцією збалансованої сили (balanced forces) та техніки розширення кореневого каналу машинними ротаційними інструментами при лікуванні періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та зубах із важко прохідними кореневими каналами;
- засоби для медикаментозної обробки кореневих каналів (антисептики, хейлати, лубриканти, кровоспинні засоби та інші) та механізм їх дії;
- засоби для розширення та розпломбування кореневих каналів та механізм їх дії;
- фізичні та імпрегнаційні методи лікування періодонтитів.

Оволодіти (α-III):

- методикою хімічного розширення кореневих каналів;
- технікою проведення фізіотерапії та імпрегнаційної методики лікування періодонтитів;
- методикою інструментальної обробки кореневих каналів техніками «step-back», «crown down», концепцією збалансованих сил, машинними ротаційними інструментами;
- методикою медикаментозної обробки кореневого каналу під час його механічної обробки з використанням різних медикаментозних засобів;

Вміти (α-III):

- скласти план лікування хворого з періодонтитом у раніше ендодонтично лікованих зубах та зубах із важко прохідними кореневими каналами;
- провести бесіду з пацієнтом про необхідність своєчасного лікування періодонтитів;
- обрати кількість відвідувань та послідовність етапів лікування періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та зубах із важко прохідними кореневими каналами;
- обрати техніку медикаментозної та інструментальної обробки кореневого каналу залежно від форми та перебігу хронічного верхівкового періодонтиту (фіброзний, гранулюючий, гранулематозний чи загострений хронічний) та ступеня прохідності й викривленості кореневого каналу;
- коректно роз'яснити хворому причини ускладнень;
- переконати хворого у сприятливому наслідку повторного лікування періодонтиту в раніше лікованих зубах.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: ендодонтичне перелікування періодонтитів, розпломбування кореневих каналів, зуби з важко прохідними кореневими каналами.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Терапевтическая стоматология: учебник; в 4 т. – Т2. Кариес. Пульпит. Периодонтит. Ротовой сепсис / Н.Ф.Данилевский, А.В.Борисенко, А.М.Политун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.
2. Практикум з терапевтичної стоматології (фантомний курс) / А.В.Борисенко, Л.Ф.Сідельнікова, М.Ю.Антоненко, Ю.Г.Коленко, О.О.Шекера. – Київ, 2011. – 512 с.
3. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.
4. Ковальов Є.В. Періодонтит: Навчальний посібник. / Є.В.Ковальов, М.А.Шундрик, І.Я.Марченко. - Полтава, 2004. - 161 с.
5. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беер Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практическая клиническая эндодонтия. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 с.
4. Педорец А.П., Пеиляев А.Г., Педорец Н.А. Предсказуемая эндодонтия. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. -364 с.
5. Садовский В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48с.
6. Хоменко Л.А., Биденко Н.В. Практическая эндодонтия: инструменты, материалы, методы. -2002. - 208 с.

Електронні джерела

1. <http://www.stomfak.ru/terapevticheskaya-stomatologiya/shemy-lecheniya-razlichnyh-form-periodontita.html?Itemid=76>
2. http://www.medicinform.net/stomat/stom_spec2.htm

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Перелічіть етапи ендодонтичного лікування періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах?

2. Перелічіть етапи ендодонтичного лікування періодонтитів у зубах із важко прохідними кореневими каналами?
3. Які методи визначення довжини кореневого каналу Ви знаєте?
4. Які класифікації за призначенням ендодонтичного інструментарію та за стандартами ISO 3630 Ви знаєте?
5. Що представляє собою техніка розширення викривлених каналів за концепцією збалансованої сили (balanced forces)?
6. Опишіть суть техніки розширення корневих каналів машинними ротаційними інструментами при лікуванні періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та зубах із важко прохідними кореневими каналами?
7. Механізм дії комплексонів.
8. Які засоби для розширення та розпломбування корневих каналів Ви знаєте? Їх механізм дії.
9. Перелічіть фізичні та імпрегнаційні методи лікування періодонтитів

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №20: Особливості лікування періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та в зубах з важко прохідними кореневими каналами.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1. Розробіть схему мотивування пацієнта своєчасно лікувати карієс з метою профілактики розвитку його ускладнень. 2. Запропонуйте алгоритм лікування (доступ до корневих каналів, методики медикаментозної та інструментальної обробки корневих каналів з підбором відповідних медикаментозних засобів) періодонтитів у раніше ендодонтично лікованих зубах та зубах із важко прохідними каналами не лише клініки, а й анамнезу хвороби та життя.

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

№ п/п	Навчальні завдання	Вказівки до завдання	Відповідь (самостійний запис студента)
1.	Вивчити основні методи лікування періодонтиту.	1. Назвіть методи лікування періодонтитів. 2. Перелічіть фізичні методи лікування періодонтитів. 3. Перелічіть імпрегнаційні методи лікування періодонтитів.	
2.	Вивчити методи знеболення при лікуванні різних форм періодонтиту та засоби для його проведення.	1. Перелічіть методи місцевого знеболення. 2. Перелічіть ін'єкційний інструментарій. 3. Назвіть склад, властивості, показання та протипоказання до застосування місцевих анестетиків.	
3.	Вивчити етапи ендодонтичного лікування різних форм верхівкового періодонтиту.	1. Перелічити основні етапи залежно від клінічної ситуації. 2. Назвати інструменти для їх проведення. 3. Охарактеризуйте техніку використання різного ендодонтичного інструментарію.	

4.	Вивчити методики інструментальної обробки кореневих каналів.	1. Скласти алгоритм проведення інструментальної обробки корневих каналів методом «step-back». 2. Скласти алгоритм проведення інструментальної обробки корневих каналів методом «crown down». 3. Назвіть переваги та недоліки цих технік. 4. Скласти алгоритм проведення інструментальної обробки корневих каналів згідно концепції збалансованої сили.	
5.	Вивчити техніки машинної обробки кореневих каналів.	Назвати сучасні ротаційні інструменти, особливості роботи з ними.	
6.	Вивчити медикаментозні засоби, що використовуються в ендодонтії.	1. Назвіть засоби для хімічного розширення корневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 2. Опишіть методику хімічного розширення корневих каналів. 3. Назвіть препарати для розпломбування корневих каналів. 4. Назвіть рідини для медикаментозної обробки корневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 5. Назвіть препарати для антисептичних пов'язок для корневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 6. Назвіть засоби для зупинки кровотечі з корневих каналів. Склад, властивості, механізм дії. 7. Назвіть засоби для дії на «забруднений шар» стінок корневих каналів. 8. Засоби для висушування корневих каналів.	
7.	Вивчити фізичні методи лікування періодонтитів.	1. Опишіть методику електрофорезу йодиду калію. 2. Опишіть методику депофорезу міді-кальцію гідроксиду.	
8.	Вивчити імпрегнаційні методи лікування періодонтитів.	1. Опишіть імпрегнаційний метод обробки корневих каналів азотнокислим-сріблом. 2. Опишіть імпрегнаційний метод обробки корневих каналів резорцин-формаліновою рідиною.	
9.	Вивчити вимоги до якісної інструментальної обробки кореневого каналу.	Охарактеризувати якісні параметри обробки кореневого каналу: робоча довжина, форма, стан стінок кореневого каналу та апікального отвору.	

ЗАНЯТТЯ № 11

Тема № 21: Помилки та ускладнення при лікуванні періодонтитів. Причини. Засоби усунення та профілактики.

МЕТА:

Знати(α-II):

- причини помилок та ускладнень при лікуванні періодонтитів.
- клінічні та рентгенологічні ознаки ускладнень при лікуванні різних форм періодонтитів.

Вміти: (α=III):

- скласти план лікування хворого з ускладненнями, що виникають у процесі лікування і у віддалені строки після лікування періодонтитів.
- провести бесіду з пацієнтом про необхідність своєчасного лікування періодонтитів.
- коректно роз'яснити хворому причини ускладнень.
- переконати хворого у сприятливому наслідку лікування, заходів щодо подолання помилок і ускладнень, що виникли при лікуванні періодонтиту.

Оволодіти: (α=III):

- методами лікування ускладнень, що розвинулися під час і після лікування періодонтиту.

ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ТЕМИ: помилки та ускладнення при лікуванні періодонтитів, причини, засоби усунення та профілактики.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Данилевський М.Ф., Борисенко А.В., Політун А.М., Сідельникова Л.Ф., Несин А.Ф. Терапевтичеськая стоматологія. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис. Т.2. – Київ: Медицина, 2010. - 544 с.
2. Терапевтична стоматологія. М.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М. Політун, Л.Ф.Сідельникова, О.Ф.Несин. – К.: Здоров'я, 2004. – Т.2. – 400 с.
3. Терапевтичеськая стоматологія: учебник; в 4 т. – Т.2. Карієс. Пульпіт. Періодонтит. Ротовий сепсис / Н.Ф.Данилевський, А.В.Борисенко, А.М.Політун и др.; под ред проф. А.В.Борисенко. – К.: Медицина, 2010. – 544 с.
4. Ніколішин А.К., Ждан В.М., Борисенко А.В. та інші. Терапевтична стоматологія. – Т. 1. – Полтава: Дивосвіт, 2005. – 302 с.
5. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Періодонтит. – Полтава, 2004. -164 с.
6. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Обстеження хворого і діагностика в одонтопатології в клініці терапевтичної стоматології.- Полтава, 2004. – 164 с.
7. Ковальов Є.В., Шундрік М.А., Марченко І.Я. Воспаление периодонта. –Полтава: Дивосвіт, 2006. - 172 с.
8. Петрушанко В.Н. Строение, функции и лечение эндодонта. - Полтава, 2007. - 150 с.;

Додаткова

1. Беєр Р., Бауман М.А., Кіельбаса А.М. Ілюстрований довідник з ендодонтії/ За редакцією А.В.Борисенко. – Москва:МЕДпресс-информ, 2008. – 240 с.5.
2. Ламли Ф., Адамс Н., Томсон Ф. Практичеськая клінічеськая ендодонтія. – М.:МЕДпресс-информ, 2007. – 128 с.
3. Ніколішин А.К. Современная ендодонтія практичеського врача. – Полтава: Дивосвіт, 2007. -236 с.
4. Педорец А.П., Пеіляев А.Г., Педорец Н.А. Предсказуемая ендодонтія. – Донецк: Норд-Пресс, 2006. -364 с.
5. Садовський В. В. Депофорез. –М.: Медицинская книга, 2004. -48 с.
6. Хоменко Л.А.,Біденко Н.В. Практичеськая ендодонтія: інструменти, матеріали, методи. -2002. - 208 с.

Електронні джерела

<http://www.stomfak.ru/hirurgicheskaya-stomatologiya/hronicheskaya-ochagovaya-odontogennaya-infektsiya.html?Itemid=1>

<http://www.stomfak.ru/terapevticheskaya-stomatologiya/shemy-lecheniya-razlichnyh-form-periodontita.html?Itemid=76>

<http://newstom.ru/esteticheskayrestavracyi/271/>

http://dic.academic.ru/dic.nsf/enc_medicine/27903/%D0%A1%D0%B5%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%81

ПИТАННЯ ДЛЯ ТЕОРЕТИЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ:

1. Причини найближчих ускладнень при лікуванні періодонтиту.
2. Причини ускладнень після лікування періодонтиту.
3. Які ускладнення виникають при лікуванні періодонтиту?
4. Які ускладнення виникають після лікування періодонтиту в найближчі та віддалені строки?
5. Які ускладнення зустрічаються в процесі лікування періодонтиту?
6. Тактика лікаря при поломці інструментів в кореновому каналі.
7. Чому виникає перфорація дна порожнини зуба? Як її усунути?
8. Причини травм періодонту і методи лікування.
9. Тактика лікаря при ковтанні пацієнтом дрібного інструменту.
10. Чому при лікуванні періодонтиту розвивається емфізема обличчя і шиї і як цього уникнути?
11. Профілактика неякісного заповнення корневих каналів пломбувальним матеріалом.
12. Скарги хворого при потрапленні кореневої пломбувальної маси в область нижнещелепного каналу або верхньощелепної пазухи. Тактика лікаря у цих випадках.
13. Які ускладнення спостерігаються після пломбування корневих каналів? Методи їх усунення.
14. Клініка та лікування ускладнень, що виникли у віддалені строки лікування періодонтиту.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ ТЕМИ:

Тема практичного заняття	Аудиторна самостійна робота студента	Час підготовки студента до заняття (год.)	Форми позааудиторної самостійної роботи	
			Обов'язкові та однакові для всіх студентів	На вибір студента
Тема №21: Помилки та ускладнення при лікуванні періодонтитів. Причини. Засоби усунення та профілактики.	Курація хворих. Оформлення історії хвороби.	1	Рішення тестів, задач, оформлення історії хвороби, робочого зошиту.	Створення конспекту, реферату або електронної презентації на тему: 1.Відновлення деструктивних вогнищ кісткової тканини при лікуванні помилок та ускладнень ендодонтичного лікування. 2.Лікувальна тактика при перфорації дна пульпарної камери на рівні біфуркації: матеріали, методика.

ВИКОНАТИ ПИСЬМОВО

Основні завдання	Вказівки до завдання	Відповіді
1.Вивчити основні методи лікування періодонтиту.	1.Назвіть клінічні етапи лікування періодонтиту. 2.Перерахуйте засоби інструмент-альної обробки кореневих каналів. 3.Перерахуйте засоби медика-ментозної обробки кореневих каналів. 4.Перерахуйте матеріали для пломбування кореневих каналів.	
2.Вивчити основні причини помилок та ускладнень при лікуванні періодонтиту.	1.Перерахуйте причини помилок та ускладнень під час лікуванні періодонтиту. 2.Перерахуйте причини помилок та ускладнень у найближчі строки після лікування періодонтиту. 3.Перерахуйте причини помилок та ускладнень у віддалені строки після лікування періодонтиту.	
3.Вивчити клініку і лікування ускладнень при лікуванні періодонтиту.	1.Перерахуйте клінічні симптоми ускладнень під час лікуванні періодонтиту. 2.Перерахуйте клінічні симптоми ускладнень у найближчі строки після лікування періодонтиту. 3.Перерахуйте клінічні симптоми ускладнень у віддалені строки після лікування періодонтиту.	
4. Вивчити додаткові методи дослідження діагностики помилок та ускладнень лікування періодонтиту.	Перерахуйте додаткові методи дослідження діагностики помилок та ускладнень лікування періодонтиту	
5.Вивчити принципи профілактики ускладнень лікування періодонтиту.	Перерахуйте місцеві та загальні засоби профілактики ускладнень лікування періодонтиту найбільш поширеними методами.	